

Микола Степаненко

## ЕНЦИКЛОПЕДІЯ “ПОЛТАВІКА” ПРО КРАЙОВІ ЛІТЕРАТУРНО-МИСТЕЦЬКІЙ ДІЙСТВА

Будь-який край – це не просто географічне чи економічне утворення, а передовсім духовна спільнота, історико-культурний ареал, неповторність якого – у ментальності, у звичаях і традиціях, у розмаїтті духовних дарів, у звучанні слова й пісні, у нестримному пориванні творчої думки одноземців, наснаженої енергетикою малої батьківщини. І з того щедрого крайового ґрунту, з багатой амальгами різнорідних місцевих талантів виростає дерево національної духовності, аж до небес вибухає силою та широтою крони, далеко простягає міцне гілля, прикрашене дорогоцінними мистецькими плодами, з яких користають не самі лише краяни, а й увесь народ та людськість загалом.

У пишному саду загальнолюдської культури вже багато століть квітне дерево української духовності. Міцно обіймаючи корінням кожний цалик рідного ґрунту – у серці країни, на її сході й заході, на півдні й півночі, дивує людство багатими мистецькими дарами, що йдуть від усеполюючих українських земель. Кожна наша область живими соками своїх талантів уливається в тіло цього містичного дерева. І значення кожного українського краю в розвої нації неоціненне. Але без перебільшень можна твердити, що велику силу всотує давнє й сучасне коріння української історії та культури з родючого духовного чорнозему Полтавщини.

Згадка про Полтаву асоціюється передусім із полтавсько-київським діалектом, що став осердям сучасної літературної мови, з чистотою і правильністю нашого вистражданого та невмирущого слова, із суголоссям його літературній нормі, з багатими й самотніми народними традиціями, які розвивав і примножував козацький літописець Самійло Величко, мандрівний філософ Григорій Сковорода, легендарна піснярка Маруся Чу-

рай, зачинатель нової української літератури й літературної мови Іван Котляревський, основоположник класичної музики Микола Лисенко та сотні інших достойників, котрих добре знає й заслужено цінує світ. Яку б царину сучасного життя не взяти – красне письменство або театр, науку чи освіту, – скрізь пульсує сила розуму й буває міць таланту вихідців із нашого чарівного краю. Ця тяглість що далі, то все впотужнюється, глибшає, виаскравлюється новими іменами, наповнюється благородними діяннями. Духовна спадщина, яку залишили після себе преподобний Паїсій Величковський, Євген Гребінка, Панас Мирний, Архип Тесленко, Олесь Гончар, Павло Загребельний, Петро Ротач, Феодосій Роговий, Платон Майборода, Олександр Білаш і цілий сонм славетних земляків, сягає тисяч грубезних томів, кожен рядок яких наскрізь просякнутий житейською правдою і світлом, вигаптуваний добром, любов'ю до ближнього, пронизаний гордістю за праотцівський поріг, за рідну землю.

Найосновніше ж полягає в тому, аби ми з цього огрому нічого не втратили, не забули, аби прочитали ті томи, як заповідав геніальний Тарас Шевченко, “од слова до слова”, аби ретельно й правдиво писали крайову та загальнонаціональну історію для себе і для нащадків, які обов'язково дякуватимуть нам за науку, з нашої волі й за нашим наказом триматимуться тих величних духовних орієнтирів, що дали дідам і батькам силу здолати всі недобрі стихії і, покличемося ще раз на Великого Кобзаря, свого не відцуратися й чужого навчатися.

Не менш значущим є те, щоб усі ті полтавці, кого ми називаємо подвижниками свого краю, нашої держави і світочами людства, після відходу в кращі світи обов'язково продовжували жити в пам'яті – в образах, у

граніті, у заснованих на їхню честь преміях, мистецьких дійствах. Важливим є навіть не рівень тієї або тієї учти, а її моральний зміст, національна зорієнтованість, сприяння успішному єднанню славного минулого з “красивим і корисним” сьогоденням, уселяння віри в майбутнє.

Видатні полтавці, що присвятили себе рідній культурі, продовжують своє творче земне життя в різних мистецьких дійствах, які організували на їхню честь вдячні країни.

**“Благословенні ви, сліди мандрівника Сковороди”.** Обласне літературно-мистецьке свято. Започатковане 1992 р. з ініціативи відділу культури Чорнухинської районної Ради народних депутатів та Полтавського обласного управління культури. Проводиться щороку восени в с. Чорнухи Полтавської обл. Мета заходу – вшанування пам’яті видатного українського філософа, письменника, педагога Г. С. Сковороди, ознайомлення з його невичерпною духовною скарбницею, організація інтелектуально-естетичного дозвілля населення. У проведенні свята активну участь беруть колективи художньої самодіяльності, народні умільці Чорнухинського та сусідніх районів Полтавщини. На батьківщині видатного українського просвітителя побували народна артистка України Р. Кириченко, гурти “Сусіди”, “Ревізор”, фольклорний ансамбль “Миргородські парубки”, пісенно-танцювальний ансамбль “Полтава” й інші професійні та аматорські колективи.

Дійство має традиційний сценарій: розпочинається воно з покладання квітів до пам’ятника Г. Сковороді, який стоїть на тому місці, де було колись дворище С. Сковороди, та урочистих виступів гостей, що завітали до Чорнух. Потім усі прямують на селищний яскраво прикрашений багатолюдний стадіон, де відбувається виставка виробів народних умільців, а на співочому полі вручаються нагороди тим, хто дбає про культурне відродження сквородинівського краю, проходить святковий концерт.

**А-ра:** Стадниченко В. Квіти від благословених сердець: Відлуння Сквородинівського свята // Демократична Україна. – 2010, 22 жовтня; Повх М. Ювілею – добру зустріч // Нова праця. – 1992, 13 травня; Шибанов Г. Світлом мудрості й духовної наснаги // Нова праця. – 2010, 12 жовтня.

**“В сім’ї вольній, новій”.** Районне літературно-мистецьке свято. Заснував 1991 р. відділ культури Лубенської районної державної адміністрації з метою вшанування світлої пам’яті безсмертного генія і пророка українського народу Т. Г. Шевченка. Відбувається в останню неділю травня в с. Ісківці Лубенського р-ну біля криниці, з якої брав воду Великий Кобзар, коли гостював восени 1843 р. у відомого етнографа, фольклориста та письменника О. Афанасьєва-Чужбинського. Учасниками дійства є письменники, самодіяльні артисти, художні колективи району й області. Проводиться щороку за різним сценарієм. Незмінні атрибути його – читання поезій, книжкові виставки, виставки робіт майстрів декоративно-ужиткового мистецтва. Гостинні господарі пригощають усіх бажаючих смачним кулішем.

**А-ра:** Ротач П. П. Полтавська Шевченкіана: Спроба обласної (крайової) Шевченківської енциклопедії: У 2-х книгах. – Полтава: Дивосвіт, 2009. – Кн. 2: А–Я. – С. 467.

**“Взяв би я бандуру”.** Обласне свято кобзарського мистецтва. Заснував 1989 р. відділ культури Великобагачанської районної державної адміністрації Полтавської обл. Проводиться щорічно в останню неділю травня в селищі Велика Багачка. Мета дійства – популяризація кобзарського мистецтва, відновлення народних традицій. У проведенні його беруть участь кобзарі, які приїжджають з різних куточків України, професійні та самодіяльні колективи Полтавщини, учні місцевої школи імені Ф. Д. Кушнерика. Свято розпочинається з покладання квітів на могилу кобзаря Ф. Д. Кушнерика, переміщується до пам’ятника народному митцеві в центрі селища, де відбувається офіційна частина, а вже потім – у “Містечко майстрів” та на головну сцену, де й завершується великим святковим концертом. Цього весняного дня до Великої Багачки прибуває багато людей із різних міст та сіл України, близького й далекого зарубіжжя. Вони із задоволенням відвідують виставку робіт народних умільців. Господарі української світлиці, що розташована на імпрізованій сільській вулиці, де барвисто виграють народні музики та співають фольклорні колективи, пригощають гостей смачними національними стравами, щедро діляться місцевими кулінарними рецептами. Усі бажаючі мають нагоду покататися верхи на конях, долучитися до козацьких розваг та спортивних змагань; до послуг дітей – різноманітні

атракціони. Сценарій свята, обов'язковим атрибутом якого є демонстрування незаслужено призабутого кобзарського мистецтва, щороку змінюються, доповнюються.

**“Виростеш ти, сину...”**. Районне літературно-мистецьке свято. Заснував 1985 р. Лубенський районний відділ культури з метою вшанування пам'яті видатного українського поета, популяризації його творчості. Проводиться щороку 8 січня біля хати Василя Симоненка в с. Біївці Лубенського р-ну. Учасниками дійства є майстри художнього слова, вчителі-словесники, учні, журналісти, працівники культури, поціновувачі мистецького набутку славного полтавця. У Біївцях у різний час побували письменники М. Сом, Б. Олійник, М. Костенко, В. Мирний, П. Зосенко, В. Шкурупій та ін. Логічне продовження свята – вручення цього дня районної премії імені Василя Симоненка в Тарандинцівській школі Лубенського р-ну, випускником якої є В. Симоненко.

**“Воскресни, Писанко!”** Щорічне обласне культурно-мистецьке свято. Започатковане 2004 р. Ідея проведення його належить тодішньому голові Карлівської райдержадміністрації В. А. Слєпцову. Відбувається щорічно у Великодній понеділок на базі Карлівського районного Будинку культури, передбачає своєрідний фестиваль усіх видів народних ремесел, передусім писанкарства. Мистецьку громаду очолює начальник управління культури й туризму облдержадміністрації. Почесними гостями є керівники галузі з Диканського, Зіньківського, Котелевського, Машівського, Миргородського, Новосанжарського, Пирятинського, Решетилівського, Шишацького, Чутівського районів, а також із Кіровоградщини, Харківщини, Черкащини. Постійні учасники дійства – спеціалісти обласного Центру народної творчості та культурно-освітньої роботи, студенти факультету технологій та дизайну Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка, Гадяцького училища культури імені І. П. Котляревського, писанкарки Оксана Білоус, Зоя Шашук з Києва, юні умільці та визнані майстри народних ремесел, самодіяльні артисти, вихованці Опішнянського колегіуму мистецтв. Сценарій свята передбачає низку культурно-мистецьких заходів: проведення майстер-класів із виготовлення писанки, ляльки-мотанки, гончарства, огляд Великоднього вернісажу – розширеної

виставки робіт, святкового театралізованого Великоднього дійства та концертної програми, відвідання мистецької світлиці учасників любительського об'єднання майстрів народної творчості “Господарочка” (керівник – заслужений майстер народної творчості Т. І. Смородінова), літературно-мистецької вітальні “Вернісаж”, організація тематичної екскурсії до Карлівського районного історико-краєзнавчого музею та Варварівського народного історичного музею. У 2012 р. в рамках заходу проведено науково-практичну конференцію “Феномен писанки в сучасному культурно-освітньому просторі” за участю науковців, працівників середньої та вищої освіти, організаторів позашкільної, культурно-освітньої й виховної роботи з молоддю, представників закладів культури, засобів масової інформації, докторантів, аспірантів, магістрантів і студентів. Дійство “Воскресни, Писанко!” сприяє відродженню української духовності й культури, популяризації славних традицій рідного краю, підтримці та збереженню народних ремесел.

**А-ра:** Найвизначніші культурно-мистецькі події Полтавщини: традиційні свята, фестивалі, конкурси, виставки, ярмарки в містах та районах області. – 2-е вид. – Полтава: АСМІ, 2005; Черпакова Л. Вічне життя писанки // Село полтавське. – 2006, 5 травня; Полтавська писанка / уклад. В. Асадчева. – Полтава: Оріяна, 2008; Титаренко В. П. Народні промисли України. – Полтава: Полтавський літератор, 2011; Гаврилова Л. Це він зробив Карлівщину краєм писанкарства і створив Карлівський розпис // Життя і слово: газета. – 2012, 4 лютого.

**“Гребінчина світлиця”**. Щорічне обласне літературно-мистецьке свято, яке відбувається в день народження письменника, 2 лютого, в м. Гребінці Полтавської області. Започатковане 1995 р. Засновник – управління культури Полтавської облдержадміністрації. Учасники заходу – управління культури Полтавської облдержадміністрації, Полтавський обласний центр народної творчості та культурно-освітньої роботи, Інститут літератури імені Т. Г. Шевченка НАН України, Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Гребінківська райдержадміністрація, заклади культури міста й району. Мета дійства – популяризація творчої спадщини видатного українського письменника Є. Гребінки, увічнення його пам'яті.

Свято проводиться щороку за різним сценарієм: інсценізація життєвих віх письменника, конкурс читців, конференції, семінари,





урочисті вечори. Обов'язковий атрибут цього мистецького заходу – виконання музичних творів, байок, прози Є. Гребінки відомими діячами культури, місцевими аматорами.

**“Даруй літа щасливії цього дому господарю!”** Різдвяне свято. Ініціатор проведення щорічного свята – Полтавський літературно-меморіальний музей Панаса Мирного. Уперше відбулося 1991 р. У день Різдва Христового до вітальні музею приходять діти в українському вбранні, у масках тварин – і оселя оживає гучним багатоголоссям. Колядники несуть зірку, яка похитується над їхніми головами, ведуть “козу”, одягнену у вивернутий вовною назовні кожух, з прилаштованими солом'яними рогами, хвостом і дзвіночком на ший. Відчинивши двері будинку, малеча просить дозволу поздоровити господарів; коли ті зголошуються, починає забавну виставу з віншувальних пісень – колядок та жартівливих сценок. Господарі (музейні співробітники) розповідають дітям історію цього свята, про те, як завжди радів колядникам Панас Мирний. Із захопленням слухає дівчата і про традиції в сім'ї Рудченків, яка своїм життям і звичаями майже не відрізнялася від простих селянських родин. У щоденнику 1871 р. Панас Мирний, поринаючи у світ дитинства, згадує вечір перед Різдом: “Перед вечерею ми всі на чолі з батьком і матір'ю вирушали молитися до залу. Перед образом горить лампадка, у залі напівтемрява, тиша. Ось припадає батько на коліна, припадали і ми всі й молились тихо, тепло. Після молитви ми всі сідали за стіл. За вечерею згадувались і живі, і мертві”. Господар поіменно називав небіжчиків, приказуючи: “Царство їм небесне, хай легенько лежить, а нам легко живеться!” А живим зичив здоров'я і щастя, бажав, щоб гуртом та в злагоді дочекатися наступного Різдва”. Довідаються юні гості й про те, що в кобищанському будинку родини Панаса Мирного щороку на святки збиралися колядники, щедрівники. Приходила сусідська молодь, вітала господарів із Різдом, співала українських народних пісень. Жодна дитина не йшла з цієї оселі без гостинця. Для своїх синів Панас Якович теж готував подарунки і клав їх у спеціальні скриньки. Науковці музею, наслідуючи традиції родини Рудченків, дякують колядникам за добру вістку, щастя, радість і пригощають їх пиріжками та цукерками. Завершується дійство найшляхетнішими побажаннями. Ватага колядників під супровід пісні залишає оселю Панаса Мирного, обіця-

ючи, що обов'язково завітає сюди наступного року.

**“Дивосвіт Лесиного гаю”.** Обласне свято, засноване 1983 р. Гадяцькою районною радою депутатів трудящих Полтавської обл., мета якого – вшанування славного роду Драгоманових, популяризація творчості Олени Пчілки, повернення до джерел духовності української нації, фольклору, традицій. Проводиться щорічно в третю суботу травня в урочищі Зелений гай м. Гадяча. Для дійства побудовано сцену, облаштовано місце для глядачів. Основні учасники його – колективи Гадяцького училища культури імені І. П. Котляревського, Гадяцького районного Будинку культури. Запрошуються і творчі колективи району та області. Свято проводиться за традиційним сценарієм, до якого за потреби вносяться зміни. 2010 р. уперше проведено районний конкурс юних поетів, які читали власні твори, виставку дитячих робіт, присвячену творчості славних земляків.

**“Живу тобою, Україно”.** Літературне свято, присвячене пам'яті видатного письменника, громадського діяча В. Г. Короленка. Засноване 2003 р. з ініціативи Героя України С. С. Антонця, проводиться щорічно в с. Куйбишеве Шишацького р-ну Полтавської обл. Мета дійства – популяризація творчого доробку, громадянського подвигу В. Г. Короленка для впотуження державотворчого процесу в Україні. Сценарій свята щороку змінюється, обов'язковий атрибут його – виставка досягнень народних умільців.

**А-ра:** Самородов Віктор. Хатки – світлиця пам'яті й любові // Зоря Полтавщини. – 2011, 2 серпня.

**“Зелене свято Гончарового дитинства”.** Щорічне мистецьке дійство, яке відбувається на Трійцю в с. Суха Кобеляцького р-ну Полтавської обл. на колишньому подвір'ї дідуся й бабусі О. Т. Гончара (нині це Державний літературно-меморіальний музей-садиба письменника). Ініціатори створення свята – громадське об'єднання “Гончарові криниці” (м. Кобеляки) (голова – В. Уткіна, художній керівник – Л. Дейна), дружина Гончара В. Д. Гончар, його племінниця Т. В. Бондаревська – нині директор музею. Уперше відбулося 2006 р. за підтримки Головного управління культури і туризму Полтавської обласної державної адміністрації. З 2007 р. набуло статусу традиційного обласного масового заходу у вигляді літературно-музичної компо-



зиції. Постійні учасники “Зеленого свята...” – Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка, Дніпропетровський національний гірничий університет, Полтавська і Дніпропетровська обласні організації Національної спілки письменників України, СШ № 76 імені О. Гончара м. Києва, Кременчуцьке педагогічне училище імені А. С. Макаренка. На Зелену неділю в Сухій побували письменники (Н. Гнатюк, А. Багряна, О. Міщенко, О. Гаран, Л. Степовичка, В. Сіренко), журналісти (А. Мельник, Л. Віценя, Л. Нестуля, І. Снарська), артисти (В. Обручов, М. і Л. Соляник), рідні Гончара (дружина, внучка Леся з чоловіком Русланом та синами Нестором і Дем’яном, сестра Олександра Сова зі своїми дітьми, внуками і правнуками).

**А-ра:** Бобрищев К. Щоб не печалилася садиба за тими, хто вже сюди не повернеться // Вечірна Полтава. – 2010, 2 червня; Гнатюк Н. Зелене свято у столиці дитинства // Слово Просвіти. – 2008, 2 липня; Степовичка Л. “Я й там вас любитиму...”, або Зелене свято з Олесем Гончаром // Літературна Україна. – 2006, 27 липня.

**“Калинове літо на Дніпрі”.** Міжнародний фольклорний фестиваль. Започаткував 2000 р. заслужений працівник культури України Л. Котовський. Відбувається в м. Комсомольську Полтавської обл. Проводиться по лінії Міжнародної організації ЮНЕСКО, яку представляє в Україні українська секція СЮОФ на чолі з Ю. Войнаровським (м. Луцьк). Організатори дійства – відділ культури і туризму виконкому Комсомольської міської ради, КП “Комсомольський палац культури і творчості”, громадська організація “Культур”. Мета дійства – примноження й популяризація української культури, патріотичне виховання підростаючого покоління. Положенням про проведення фестивалю передбачено, що 1) в ньому беруть участь не менше п’яти країн, 2) кожен колектив може брати участь лише один раз на п’ять років, 3) дійство повинно тривати не менше п’яти днів. Серед заходів – марші-паради, вечори дружби, концерти, творчі зустрічі. За роки існування – 2000–2011 – фестиваль об’єднав понад 2300 учасників, понад 50 колективів із різних країн світу (США, Фінляндія, Індія, Туреччина, Македонія, Італія, Китай, Таїланд, Мексика, Республіка Того, Алжир, Чехія, Ізраїль, Сербія, Польща, Північний Кіпр, Іран, Словенія, Югославія, Білорусія, Молдова, Грузія, Литва, Вірменія, Естонія, Португалія, Боснія,

Герцеговина, Латвія, Сенегал, Північна Осетія, Колумбія, Росія).

**А-ра:** Мистецький Олімп України. – К., 2006.

**“Калинові гуляння”.** Щорічний обласний пісенно-мистецький фестиваль. Заснували 2004 р. український народний хор “Калина” Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка, Пирятинська райдержадміністрація, Пирятинська районна рада, Грабівська сільська рада Пирятинського р-ну Полтавської обл. Свято відбувається в останню суботу травня в с. Грабівці на батьківщині композитора, хорового диригента, педагога, засновника українського хору “Калина” Г. Левченка. Для дійства на мальовничому березі ставка під високими осоками обладнано Співоче поле: побудовано сцену, створено оригінальне тло, навколо насаджено калину, яку дбайливо доглядають мешканці Пирятина й Грабівки. Сюди з’їжджаються учасники з усієї Полтавської обл. – фольклорно-етнографічні ансамблі, народні хори, танцювальні й інструментальні колективи. Пісня об’єднала дорослих і дітей, великі й малі села. Програма фестивалю включає виставку виробів народно-ужиткового мистецтва, відвідання хати, у якій народився Г. Левченко і яку нині дбайливо доглядають його односельці. На батьківському подвір’ї відомого земляка зустрічають хлібом-сіллю й ліричними піснями у виконанні місцевих аматорів, свої пісні дарує рідному обійстю й маестро Левченко, їх виконує його дітище – хор “Калина”. На “Калинових гуляннях” 2004 р. презентовано книгу В. Гайдамаки про професора Г. Левченка “Сповітий вітрами”, а в 2007 р. – його власний доробок “Спогади. Роздуми. Погляди. Поради”. Закінчується пісенно-танцювальне дійство справжнім народним гулянням, смачною козацькою кашею, якою організатори щедро пригощають усіх учасників і гостей. Щороку кількість колективів, які виявляють бажання продемонструвати своє мистецтво, зростає, свято набрало потужних обертів, стало улюбленим народним дійством.

**А-ра:** Екзамен, до якого готувався все життя // Зоря Полтавщини. – 2004, 6 червня; Калина цвіте. Пісня живе. Житиме й український народ! // Полтавська думка. – 2008, 19 червня; “Калиновим гулянням” – многая літа // Село полтавське. – 2008, 13 червня; “Калинові гуляння” на Полтавщині // Село полтавське. – 2009, 12 червня; До берега дитинства на крилах пісень // Край. – 2011. – № 86; “Калинові гуляння” завершилися Грабівською полькою, написаною спеціально до фестивалю // Полтавський вісник. – 2011, 3 червня.

**“Короленківська ялинка”.** Традиції короленківської родини – добродійні ялинки та святкування Різдва Христового – у кінці 80-х рр. ХХ ст. відновив Полтавський літературно-меморіальний музей В. Г. Короленка. Новорічні ранки “На гостини до дідуся Короленка” організовуються передусім для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування. Сценарій дійства традиційний: літературна вікторина “Чи знаєте ви творчість В. Г. Короленка?”, декламування віршів, виконання пісень, екскурсія по музею, знайомство із цінними експонатами – саморобними іграшками, які власноруч створювали всі члени сім’ї Короленка, готуючись до Різдва. Юні гості дізнаються, що ялинкові прикраси – клоуни, танцівниці й танцюристи, торбинки для подарунків з ангелами, картонні глечики, прикрашені мереживом, плетені кошики – збереглися до наших днів. Крім цих прикрас, що є справжніми витворами мистецтва, на ялинку вішали горішки, замотані в золотавий та срібний папір, яблука, мандарини. На свято короленківської ялинки запрошувалися діти з бідних родин. Жоден хлопчик чи дівчинка не виходили з короленківської оселі без гостинця грашки, солодощі. Ритуал вручення подарунків був незвичайним. Гості, які перебували в дитячій кімнаті, закидали вудочку в кабінет господаря – Володимир Галактіонович чіпляв на неї якийсь сюрприз. На Різдво до письменника приходив і молодий І. Козловський із друзями, колядував, бажав здоров’я та всіляких гараздів.

Переїхавши до Полтави на постійне проживання 1900 р., В. Короленко започаткував у місті свято ялинки. Воно відбувалося в день католицького Різдва.

**“Купальські ігри на батьківщині М. В. Гоголя”.** Щорічне обласне фольклорне свято, яке відбувається в с. Гоголеву Шишацького р-ну Полтавської обл. Започатковане 1986 р., з 2006 р. набуло статусу обласного. Ініціатори дійства – науковці Заповідника-музею М. Гоголя в с. Гоголеву. Мета свята – відродження і пропаганда українських обрядів, звичаїв, виховання в підростаючого покоління поваги до славного минулого українського народу, вшанування пам’яті геніального письменника, збирача й великого поціновувача усної народної творчості М. Гоголя. У його програмі – виставка народних умільців гоголівського краю, смакування гоголівськими стравами, огляд імпровізованої пасіки Рудого Панька, виступи почесних гостей, художніх колекти-

вів. На березі гоголівського ставу свою мистецьку майстерність продемонстрували гурти “Гайдамаки”, “Мандри”, “Хорта”, “Краяни”, ВІА “Кобза” та ін. Учасниками купальського дійства стали відомі артисти України (А. Рудницька, В. Голуб та ін.). Захід проводиться за підтримки та сприяння Полтавської обласної ради, Полтавської обласної державної адміністрації, численних меценатів.

**“Маріїна долина”.** Обласне культурно-мистецьке свято. Засноване 1995 р. з ініціативи наукового співробітника Чутівського районного краєзнавчого музею А. Шутя. 2000 р. набуло статусу обласного культурно-мистецького. Проводиться щорічно в День молоді на західній околиці с. Черняківки Чутівського р-ну Полтавської обл. Епізоди дійства: “Зірка Полтавського небокраю” (відвідування гостями меморіального музею М. Башкирцевої); “Маріїними стежками” (екскурсія-прогулянка по Маріїних стежках); “Вклонімося славетній землі” (урочисте відкриття свята біля пам’ятного знака М. Башкирцевій); “Легендарна дівчина з Черняківки” (театралізована композиція з героїнею свята Марією); “Осяяні красою і талантом” (обласна виставка-конкурс робіт талановитих жінок-художниць Полтавщини на приз імені М. Башкирцевої); “Паростки майбутнього” (знайомство з мистецтвом талановитої дівчини Чутівщини); “Розмаїття талантів Полтавського краю” (велика концертна програма); “Розважайтеся, грайте і вигравайте” (святкові конкурси, ігри, розваги); “Спорт молодих” (змагання з різних видів спорту). Учасниками свята стали народні колективи Чутівщини (“Сузір’я”, “Мрія”, “Вільхуватські кумоньки”), м. Лубен (аматорський гурт “Українська Швейцарія”), Гадяччини (народний фольклорний ансамбль “Берегиня”), Глобинщини (гурт “Сусіди”), Машівщини (ансамбль танцю “Відродження”), професійні колективи Полтавської обласної філармонії. Цінність свята в тому, що в ньому тісно переплітаються історія та сьогодення, краса і спорт, мудрість і талант, вічність і незнищенність духовних скарбів українського народу.

**Л-ра:** “Маріїна долина”: обласне культурно-мистецьке свято: буклет / Чутівська районна рада; Чутівська райдержадміністрація. – Чутове, 2007; Легенда Маріїної долини / Упоряд. А. А. Шуть. – Чутове, 2008.

**“Осіньне золото”.** Щорічне обласне літературно-пісенне свято, яке веде свій початок від 1999 р. Його засновники – викладачі та



студенти Березоворудського радгоспу-технікуму на чолі з директором О. В. Котенком і його заступником М. В. Скалієм. Відбувається у вересні в с. Березова Рудка Пирятинського р-ну Полтавської обл. на батьківщині поета-пісняра Д. Луценка. Для дійства обладнано в найстарішому парку Полтавщини, стежками якого ходив Т. Шевченко, співоче поле – своєрідний літній амфітеатр, дахом якому стали голубі осінні небеса. Сюди з'їжджаються гості з усієї України, професійні та самодіяльні митці – співаки, композитори, музиканти, вишивальниці, килимарниці, щоб продемонструвати свої вміння. Програма свята включає виставку виробів народних умільців, квітів, хлібної випічки, виступи фольклорних ансамблів районів Полтавської обл., конкурси на краще виконання пісень поета-земляка, змагання читців Луценкової поезії, екскурсію до музейної кімнати митця. Традиційний атрибут дійства – вручення літературно-мистецької премії імені Д. Луценка “Осіннє золото” (із 2001 р.). Почесним гостем свята є дружина поета Т. І. Луценка. На ньому побували нащадки поміщиків Закревських. На “Осінньому золоті” 1995 р. презентовано книги Д. Луценка “Усе любов'ю змірено до дна”, “А я люблю, люблю...”, що побачили світ завдяки благородним меценатам з Англії, 1997 р. – видання про Д. Луценка “Як його не любити”, куди ввійшли спогади артистів, письменників про цього талановитого художника слова. Серед учасників дійства – Д. Петриченко, В. Юхимович, І. Брезун, Б. Олійник, В. Крищенко, Р. Кириченко, Г. Левченко та багато інших видатних людей. “Пісенне свято “Осіннє золото” (директор Березоворудського народного історико-краєзнавчого музею В. В. Гончар) несе на своїх могутніх крилах невмирущі пісні Д. О. Луценка. Живуть вони в душах мільйонів людей праці – співвітчизників поета”.

**Л-ра:** Осіннє золото / Автор і упоряд. А. Михайленко. – К.: Ред. газ. “Вісті”, 2007.

**“Пісні Бузкового гаю”.** Щорічне обласне пісенно-мистецьке свято, яке відбувається в прославленому на весь світ М. Гоголем селищі Диканьці в травні в період цвітіння бузку. Першопчатки його сягають 1947 р., коли змучені лихоліттями війни й тяжкою фізичною працею місцеві жителі знаходили розраду в ширій українській пісні. Місце дійства – пам'ятка природи Бузкова яма, що з'явилася на місці глиняного кар'єру цегельного заводу знаменитих Кочубеїв. Відпрацьований кар'єр

було засипано шаром чорнозему й засаджено різносортовим бузком, який квітує ось уже майже 200 літ. Нове дихання народні гуляння отримали у 80-х рр. ХХ ст., коли поруч із Бузковим гаєм над Пивоварським ставом диканьці облаштували імпровізовану сцену й глядацькі місця. На головній і дитячій сценах розважають гостей професійні та самодіяльні пісенні, хореографічні й циркові колективи Полтавської обласної філармонії, Полтавського музичного училища імені М. Лисенка, Гадяцького училища культури імені І. П. Котляревського, Київського цирку, артисти з Харкова, Сум, Дніпропетровська, Кіровограда й інших міст України. Обов'язковим атрибутом свята стало містечко майстрів, де можна помилуватися живописними творами мистецтва, вишиванками на різний смак, опішнянською керамікою, виробами з верби й лози, ляльками-мотанками, прикрасами з бісеру, а за бажання й придбати їх. Рудий Панько частує гостей медом. Колориту додають гоголівські герої, фотосалон “Солоха”, підкову на щастя пропонує викувати кузня коваля Вакули. Серед розваг – катання на човнах Пивоварським ставом, верхова їзда, прогулянка в розкішній кареті, спуск із надувних гірок. Доповнює все це традиційна українська кухня (каша, вареники, галушки, солодощі).

**Л-ра:** Скорик Василь. Таємниці Бузкової ями // Трудова слава. – 2009, 16 травня; Золотайко Галина. Там солов'ї виспівують романси, там щедрі пахощі дарує всім бузок // Трудова слава. – 2010, 14 травня.

**“Різдво в Диканьці”.** Обрядово-розважальне дійство. Започатковане 2005 р. з ініціативи відділу культури і туризму Диканської районної державної адміністрації. Учасниками є місцеві мешканці й численні туристи. Спілка сприяння розвитку сільського зеленого туризму розселяє гостей по садибах диканьців, де в затишному родинному колі туристи стають учасниками Різдвяних урочистостей. Артисти районного Будинку культури готують обрядове свято “Ясен світ народився”. Особливого колориту йому надають гоголівські герої – розкішна пані Солоха, красуня Оксана, умілець коваль Вакула, козак Чуб, сільський пан голова, несміливий і набожний дяк. У центрі подій сам М. Гоголь, який із ватагою колядників ходить Диканькою, вітає земляків із народженням Господа Бога і Спасителя нашого Ісуса Христа. Відвідують гості Свято-Троїцьку церкву, щоб послухати урочисте богослужіння. Великий земляк бував у цьому козацькому храмі, за-

лишив згадку про нього в повісті “Ніч перед Різдом”.

**А-ра:** Галушка Людмила. Вже й Святвечір настає // Трудова слава. – 2009, 3 січня; Діденко Валентина. Добрий вечір, щедрий вечір, рідна Диканьшино // Трудова слава. – 2010, 31 грудня; Пругло Тетяна. Таємниці Святого вечора // Трудова слава. – 2012, 6 січня.

“Свято веселої мудрості”. Обласне свято. Заснував 1990 р. відділ культури Семенівської районної державної адміністрації Полтавської обл. Проводиться щорічно в другу суботу вересня в с. Веселий Поділ Семенівського р-ну в парку імені Л. І. Глібова. Мета дійства – вшанування пам’яті видатного земляка – українського байкаря, популяризація його багатой літературної спадщини, величі й мудрості української байки, іскрометної усної народної творчості, безцінного декоративно-ужиткового мистецтва, залучення до активної сценічної діяльності читців-гумористів. Учасниками заходу є декламатори-гумористи з районів і міст області, самодіяльні та професійні колективи.

Свято відбувається у формі театралізації: на ньому присутні Л. Глібов і герої його байок, а також інші знані особи, які прожи-

вали у Веселому Подолі або відвідували село: Т. Шевченко, О. Пушкін, князь О. Мещерський із дружиною Катериною та донькою Кітті (мав власний палац, був меценатом, володів частиною цього чарівного куточка полтавського краю), господар села А. Родзянко. Щороку учні Веселоподільської загальноосвітньої школи інсценізують байки Л. Глібова. Основним заходом на центральній сцені є обласна олімпіада байкарів. Найемоційніший атрибут дійства – виконання пісні “Журба” (сімейний дует В. та І. Саражин із смт. Семенівки), а також виступ місцевого народного фольклорно-етнографічного колективу “Криниця” (пісня “Веселий Поділ”, автор слів О. Дудник, автор музики О. Нога). Закінчується дійство великим концертом і врученням його учасникам грамот та цінних подарунків. Цього дня традиційно відбувається розіграш святкової лотереї, розважальна програма для дітей “Господарка зеленого гаю”, спортивні змагання з шахів і шашок, волейболу, перетягування канату. Найшановніші кухарі району пригощають гостей і місцевих жителів смачними українськими стравами.

**А-ра:** Вісник Семенівщини. – 2008, 27 вересня; Коло. – 2008, 24–30 січня.

## ПРЕЗЕНТУЄМО НОВЕ ВИДАННЯ



**Весела муза з-понад Райну [Текст] = Fröhliche Muse vom Rein: німецькі епіграми, вибрані з чотирьох століть / Пер. з нім. П. Стороженка. – Полтава: ТОВ “АСМІ”, 2011. – 456 с.**

Бібліографія німецьких епіграм в українських виданнях доволі нечисленна. Порівняно значні добірки виходили друком у журналах “Перець”, “Трибуна”, в альманасі сатири і гумору “Веселий ярмарок” (1991). З огляду на часове охоплення жанру цю книжку можна назвати першою антологією німецької епіграми в українській перекладній літературі, хоч вона й не претендує на академічну репрезентативність. Переклад зробив полтавський письменник-сатирик, член НСПУ Павло Стороженко.

Книжка видана двома мовами – оригінал і переклад наводяться паралельно, вдало ілюстрована.

Для широкого кола читачів – шанувальників гумору. Буде корисна для старшокласників і студентів, їхніх педагогів як методичний матеріал в освоєнні німецької мови та літератури.

Переклад здійснено переважно за виданням: *Deutsche Epigramme aus vier Jahrhunderten*, Verlag Philipp Reclam jun., Leipzig, 1985. Деякі відомості взяті з Вікіпедії.